

F O A I E

пептрѣ

МИШТЕ, ШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 15.

Luni, 12. Aprilie.

1843.

Р О М Ъ Н И Й. *)

Вълтѣрїи romanī аѣ domnit odineoarѣ дела инсѣлїе Оркаде пѣпъ ла Тїрѣ шї Еѣрат; **) днсъ дн кѣпрїнсъл Дачїеї е-сте пѣмаї о пагіе, шї анѣме ачеа а Ро-мѣнїлор, каре поате зїче, шї днтрѣ аде-вѣр зїче: „Noī сѣнтем Ромѣнї.“ Дар фї-їнд-кѣ їсторїа съ паре а тѣчѣ деспре а-чеаста, шї еѣ пѣ пот съ тѣ продѣк кѣ їпотеѣе, спре а днтповора не чїнстїдїї че-тїторї, чї пѣмаї кѣ адевѣрѣрї, спре аї лѣ-тѣрї, регѣлѣндѣмъ днтрѣ ачеаста дѣпре ачеле, че аѣ зїс зп Елїн маре: „Antiquis historiis omissis, nostri temporis res exponamus.“ — Strabo. Лїмѣа Ромѣнїлор, де шї її веакѣрї днтреїї аѣ фост аместекаїї кѣ Сармаїї, Гедїї, Хѣнїї, доведѣше тотѣш орїїїнеа еї кѣ се траѣе дїн чеа маї веке лїмѣвѣ романѣ. Еа пѣзїмаї кѣ самѣпъ кѣ ачеа романѣ тѣлат маї вїне декѣт тоате челелалте а еї сѣрорї: Испанїола, Італїана,

Франѣеѣа, дар не лѣнѣгъ ачеаста кѣпрїнде дн сїне тїпѣл чел адевѣрат а лїмѣеї ро-мане. — Fui in monte, et carpsi (pro rupi) flores; ѣѣсѣїѣ ла мѣнте шї рѣпсѣїѣ флорї. Sulfas focum quapropter ferrum fiat calidum; Сѣѣлѣ дн фої, пептрѣ-ка фѣрѣл съ фїе калдѣ. Cum uno rora verba faciebam; Кѣ зп попѣ ам ѣѣкѣт ворѣѣ; Cui tu numerasti argentum cum formoso auro? Кѣї тѣ аї пѣмѣрат арїїнтѣл кѣ фѣрѣмосѣл аѣрѣ? Unum зпѣ, duo дої, tria трїї, quatuor па-трѣ; caput капѣ, oculi окїї, facies фаѣа. Дрепѣачеа Ромѣнїї сѣнт деїїторїї ачелор Романї, че днтпѣратѣл Траїан шї зрмашїї лѣї дела 106 пѣпъ ла 274 дѣпъ D. Хс. іаѣ колонїзат (ашезат) дн пѣмѣнтѣл Да-чїеї. Дечї днпїнте де сѣвѣїѣгареа Дачїеї де кѣтрѣ Романї, пѣ се поате доведї а-флареа Ромѣнїлор аколо, фїїндѣѣ днпїн-теа ачестеї епохе їсторїа кѣпоаѣе аколо пѣмаї Гедїї, Сармаїї шї Гречї венїдї пеп-трѣ негод дн Дачїа, аѣарѣ де арїїстїї шї меѣчерїї, не карїї пѣїїп днпїнтеа ачестеї сѣвѣїѣгѣрї днтпѣратѣл roman Domitian іаѣ трїмїс лѣї Дечеѣал, країѣл Дачїеї. Шї тѣкаркѣ четїм кѣвїнтеле: Ex quo Romani in regni societatem et in civitatem Italos vocare, decretum est, et Gallis Cisalpinis et Venetis idem honoris impertire, univer.

*) Ачест арїїкола есте дн окїї поѣрїї кѣ атѣт маї їнтересѣторїѣ, кѣ кѣт ел пѣаї ешїт дїн кондеїла зпѣї Ромѣн, чї дїн а зпѣї Цѣрман, маї днтѣїѣ дн Blätter für Geist etc., де зп-де сѣаї траѣѣе шї дн Алїана ромѣнеаскѣ.

Ред.

**) Дела Ансїа пѣпъ дн мїезѣл Асїеї.

sosque Italos Romanos vocare. Permultas insuper colonias partim prioribus annis, partim posterioribus, emittere; — Strabo 5. Тотъш пѣ пътем зиче, къ о парте а ачелор колоніи ар фѣ венит дн Дачіа, каре днаинте де Страбо шѣ дн епоха лѣ днкъ пѣ ера романъ, къ тоате ачесте лимба ромънілор сѣпъ дн зрекѣле поастре, шѣ пої ведем, къ еа пі днфѣдошазъ деплнѣ шѣ сѣзѣрѣ довадъ деспре а еї оріднѣ романъ. Съ адѣоѣім кѣтръ ачесте лѣкрѣрѣле нескѣмѣштоаре, класиче, каре пічѣ ла о паѣіе а пѣмѣнтѣлѣ пѣ сѣпѣ сѣпѣсе скѣмѣрѣї сеаѣ пеіреї, данѣзѣл, кѣпѣтареа шѣ кѣпѣл віеѣзѣрѣї, апої прѣсте лимба поастръ ромънеаскъ стрѣлѣчене чеа маї фрѣшоасъ коропъ. Жѣнѣї ромънѣ днчен данѣзѣл фрѣрѣ фете къ зп тоїаг дн шѣнѣї, днзрѣѣїзрѣл кѣрѣїа кѣпѣтѣнд се днвѣрѣтеск. Тот ачеа депрнѣдере ведем пої дн Italia, орѣ знде vom прѣвѣї, шѣ воїоаса тінерѣме днѣ Фрѣїаѣл днзрѣенѣ адевѣрѣл маї прѣсѣ де арѣтѣрѣле поастре. Не лѣжнѣгъ данѣзѣл шѣ кѣпѣтѣчеле ромъне сѣпѣт меланколѣче шѣ трѣсте атѣт дн текст прѣкѣт шѣ дн melodіe (Zelus (дела Сарт. Халіе) іmnѣ де днтрѣїстаре). Ромънілор лі плакѣ зѣ гате де попѣшої шѣ Італіенѣї deasemine ѣвѣск ачесте.

Zioa пѣ шѣар аїѣнѣде, дакѣ аш вої се дншнр тоате ачеле фавѣле, каре се пронѣн де темѣїз пѣнтръ пѣтмеле де Валах. Нѣрнѣдѣї, карѣї аѣ вотегаз стрѣлѣне не воїнѣї лор, се дее самѣ пѣнтръ ачѣаста. Скопѣл мѣѣ есте а ворѣї пѣнтръ паѣіе, прѣкѣт есте ачеа Ромънѣ, шѣ аї скоате фрѣнтатеа, де каре есте вреднѣкъ, днаинтеа Еѣропѣї днтрѣї. Трѣїзѣчѣї мѣї де Романѣї аѣ дншнрѣїт пѣтмаї дншнрѣ-

тѣл роман Траїан дн тоате пѣрѣїле Дачіеї (Faschinus 17). Днтрѣ ачѣдѣїа пѣ сѣпѣт кѣпрнѣшѣ ачѣї пѣнѣтѣрѣдѣї romanѣї, не карѣї іаѣ днсемнат Еѣтропѣїе (дн Adria). Деспре дншнрѣтѣл Adrian снѣне історѣа, къ ел аѣ пѣстрат Дачіа пѣтмаї пѣнтръ а пѣ жѣртѣї не Романѣї ашезаѣї аколо. Ашѣ дар пѣтем сѣ не фачем о днкѣнѣїре, къ цара днснопоратъ прнп днвнѣцереа че аѣ сѣферѣт Дечевал ла Сартмсагѣтѣса, аѣ трѣвѣїт днп поѣ а се колонѣза. Монѣментеле romane лѣѣдеск деспре ачѣст адевѣрѣ чеа маї кѣратъ лѣтнѣнѣ.

Publio Furio Saturnino Legato Augustali, Propositoque Consulari Coloniae Dacicae Sarmaticae Item Primo Praef. Provinciae. Praetori, Curatori Viae Latinae Leg. Leg. X Fretersis. Leg. Aug. Pr. Pr. Pro Vinciae Dac; Col. Ulp. Traj. Sarmitz. Dargo Lomatum, Ulpianarum, Trajanarum, Sarmaticarum. (Lazius.)

Сѣпѣт дншнрѣтѣл роман Комодѣс, с'аѣ аконопѣїт Дачіа къ рѣсвоїѣ. Сенатѣл роман, сѣфлетѣл репѣвлѣчѣї, аѣ кѣпоскѣт преа віне, къ прѣкѣт Парѣїї дела сѣд-ост, аша шѣ Сартмаѣїї шѣ Геѣїї дела норд-ост, ар фѣ прѣмежѣднѣшѣї пѣнтръ статѣл роман. Де ачѣеа пѣрѣзрѣа сѣ фѣчеа черкѣрѣї а днзрѣї Дачіа къ Романѣї прнп колонѣзаѣіе. Дншнрѣтѣл Каракала воїнд се дндемне кѣтръ прѣїнѣцъ не Дачіенѣї, карѣї сѣпѣт domnica дншнрѣтѣлѣї роман Комодѣс се револтасѣрѣ дншнрѣзѣнѣ къ днвѣчнпаѣїї Геѣїї шѣ Сартмаѣїї, аѣ хѣрѣзѣїт ачѣестѣї церѣї дрѣтѣл роман четѣвѣїенѣск. Ачѣещѣї Романѣї аѣ рѣтмас аїче не клнпѣїдѣї, кѣпѣд аѣ дѣс дншнрѣтѣл [Аѣрѣліан лѣгѣїоанеле romane шѣ провинѣїалѣїї днп Дачіа ла Mezia (Бѣлгарѣа шѣ Сѣрѣвіа.)

„Aurelianus Daciam sublato Exercitu et Provincialibus reliquit, — abductosque ex ea populos in Mæsiam collocavit, appellavitque suam Daciam, quæ nunc duas Mæsiâs dividit.“ (Flav. V. in Dio Aug.). Къвителе „abductos populos“ фъръ а жъгнѣ ехт де пѣцин текстъл, аѣ кърат релацие къ „Exercitu et Provincialibus,“ деспре каре ворвеще текстъл, iar маї департе ниѣ декът; аша есте, негрешит къ пѣ маї департе — деспре челелалте фамилии романе, че спорисеръ фоарте шълтла вѣмърши се климатичесеръ дн Дачіа дн кърс де маї мѣлт декът зп веак ши ѣзъмѣтате. Ачеастъ зичере есте фоарте днспрѣщитоаре ши тризмфеазъ кеар пѣмаї не темейѣл, къ асгъзи ниѣ дн Сербіа, ниѣ дн България пѣ се азд ниѣ се вѣд Романі. Аиче днсъ (дн Дачіа) дн ведем претѣтиндене ка прин минъне днспрѣщидѣ, кеар ка стелеле не черѣ, ши дн кѣпринсѣл тот ачелор марѣині а Дачіеї, песте каре аѣ домпит одінеоаре днспрѣратѣл Траіан, ши аиче азѣим не фіешікаре ле къ дрептѣл ворвѣнд деспре сіне: „Еѣ сѣлнт Ромѣн.“

Аша прекът Ромѣниї дн епоха кѣнд днспрѣратѣл Аврелиан, аѣ дачизат днвелеле Месіи, аѣ рѣмас статорниѣ дн каселе ши кѣмпѣриле лор, деасемене пѣ с'аѣ мишкат дн лок, атѣнѣ кѣнд Хѣниї днфѣрикопадї, с'аѣ рѣвѣрсат аспра цѣреї лор; семп ведерат де вѣртѣте романѣ! „Adventu quippe Hunnorum plures populi terrore territi fuga sibi consulere, solis Valachis sponte remanentibus.“ (Schwardtner Chron. Hung.). Ен сѣ азѣим идея днвѣдатѣлѣ Шілер сеаѣ маї вѣне зѣкѣнд:

към ел се декъзреазъ дн фаворѣл пропѣперей теле? „Къ Аврелиан ар фѣ стрѣмѣтат песте дѣзѣреа не тоѣдї лѣкѣиторїи Дачіеї, прекът скріе Енгал (Исторіа България) есте маї мѣлт декът неасѣмѣнат.“ Декът де вом арѣнка о кѣзѣтѣрѣ дн Трачіа, знде вом гѣсї кѣцѣва Кѣцовлахї, карїи спѣрїедї де четеле лѣї Атіла, аѣ пѣрѣсїт Дачіа ши аѣ трекът песте дѣзѣреа фъръ повѣдѣитор, спре аш кѣзта о повѣз лѣкѣинѣ, ши пѣмеле де Кѣцовлахѣ вра сѣ зѣкѣ ачеаста: „Кѣцѣ“ сарт, кѣне фъръ стѣпѣл, де знде спре ватѣонкѣрѣ с'аѣ пѣмїт Кѣцовлахї. Комбинаѣиа поастрѣ се днптрѣще къ ачестїа пот фѣ Кѣцовлахїи; деспре карїи Леонїкѣс 1—2 скріе. „Pindum montem Vlachi incolunt, quibus eadem cum Dacis est lingua, nec quicquam a Dacis, qui Istrum incolunt, distare cognoscuntur.“

Страво, каре прекът есте щїст, аѣ дескрїе къ деамѣлѣнтѣл тоатѣ лѣмеа днвїлизатѣ не атѣнѣ, пѣ фаче ниѣ чеа маї мѣкѣ днсемпаре деспре ачеастѣ наѣде, кѣнд Дачїи маї алес аѣ окѣпат лѣзареа са ампїте. Географї маї пої, декът арѣтатѣл Елїн, деасемїне пѣ зѣк нїмїк деспре обїектѣл дѣтрас дела Леонїк. Ши дакъ ачешї Влахи днсемпнаѣї де Леонїк, ар фѣ деосевїдї де аї пощрїи Кѣцовлахї, апої іарѣш рѣмѣлнем къ атѣта маї вѣртос вѣрѣиторї.

Влахї (Ромѣниї); ачест пѣме пѣ есте днп тїмпѣриле повѣз. Декънд ера *Latium* ши *Latii* кѣпоскѣцї Славїлор, ачїи днпгѣсе пѣмеа де кѣтрѣ ачешї днп зрѣтѣ *Vlaska-Vlassi*, ка кѣнд ар фѣ воїт се зѣкѣ *Lassi*, ла каре аѣ адѣодїт дѣспре обїчеїѣ зп V, прекът ши Полонїї, карїи дн лок

de Ñнгрї zik Венгрї. „*Latini, ex quo Illyris cogniti sunt, ab antiquissima inde ætate Vlassi compellabantur, tanquam Lassi dicas, V consona Illyris familiari præfixa, uti et compellantur hodie.* (Kantansich de Istro). Съ пз вїтѣм аиче, къ сїнгларѣм *Vlach* есте адевѣрат *Vlah*, деѣ пѣралѣм *Vlachi-Vlahi-Vlassi-Valachi*, Ва-лахї, ла Германї сѣпѣ identik Велш, пост-пїнд дѣпѣ Л. А. Магїарѣлї і плаче а пѣ-мї Олас пе Италиенї шї Ола пе Ромѣнї. Асемїне тревѣе съ лпсѣмнезї, къ лптре Славїї лѣкѣиторї лптре Италиа шї Дачїа, Валахїї, спре деосевїре де Италиенї лѣкѣи-торї ла вест, се пѣмеск *Karavlassi*, Ва-лахї негрї, іар пз алтмїнтреле, шї ачеаста нестмїнтїг де пе гѣнїакѣм негрѣ, че иі по-аргѣ. Лп асемїне кїп пз с'аѣ іскат нїмїк парадокс, Еродот пѣмеа пе лѣкѣиторїї дѣ-реї Москвеї, Меланхленї, Негрї, негрѣ-лѣтѣрѣкадї; впе орїіарѣш Антропофацї, адекѣ мѣкѣиторї де оаменї, де шї ачеаста пѣ ера адевѣрат, къчї Гречїї фѣчеа кълѣ-торїї аколо фѣрѣ а фї сѣпѣрацї кѣт де пѣдїп, ва лпкѣ лп апропїере де Kazan се афла лп флоаре о компанїе гречеаскѣ де негоц. Романїї пѣмеа пе Картагїнезї мѣп-кѣиторї де замѣ; Хїнезїї пѣмеск пе вп Европѣѣ кап рошѣ; Індїенїї дїн Амерїка пѣмеск пе мїсіонарїї крещїнї негрѣ-кол-дѣпацї; Ізліе Цезар пѣмеа цара де лѣп-гѣ рївл По: *Gallia Togata*; лп Ба-варїа пѣ есте вїтат пѣмеле, каре лп рѣ-своїл де сѣкчесїе с'аѣ фѣкѣт лпфрїкошат: Блестемат Кроат.

Лѣхндѣсѣ лп вѣгаре де самѣ челе пѣпѣ акѣм зїсе, пот сѣ мѣ мѣгѣлеск къ пѣдеждеа, къ респектавїлїї мѣї четїторї, нїчї одїнеоарѣ пѣ се вор лпгѣїма де челе

че зїче Енеас Сїлвїѣс (*Europ. 2*). „*Colonia Romana eo deducta, Duce quodam Flacco, a quo Flavia, aliis Flacciana, nuncupata; exin longo temporis tractu, corrupto ut fit vocabulo, Vlachia dicta, et pro Flaccis Vlachi appellati.*“ Еѣ ам темейс а крѣде, къ Енеас Сїлвїѣс аѣ кълес ачеастѣ арѣтаре дїн Елегїа а поа а лѣї Овідїѣс, картеа а патра де *Ponto*, впе де зїче:

„*Præfuit his Græcine locis modo Flaccus, et illo Ripa ferax Istri sub Duce tuta fuit.*“

„Флакѣс стѣтѣ прѣсте ачесте локѣрї, шї сѣѣ ачел дѣкѣ рїпа фїороасѣ а Істрѣлї (дѣпѣреї) фѣ сїгѣрѣ.“

Рог пе четїторїї мѣї, сѣ вїневоїаскѣ а лпсѣмна, къ ачеа колонїе, пе каре аѣ комѣндѣїто Флакѣс, п'аѣ авѣт лѣкѣїндѣ пѣ малѣм стѣпг ал дѣпѣреї, фїїндкѣ лп епо-ха лѣї Овідїѣс, Романїї лпкѣ пѣ домнеа прѣсте малѣм стѣпг ал ачестѣї рїѣ! Еѣ лпсѣшї мѣ лптемеезѣ пе пѣмїта зїчере а дїсцератѣлїї роман, че врмеазѣм лндатѣ ачееа:

„*Hic tenuit Mæsas Gentes in pace fidei, Hic arcu fisos terruit ense Getas.*“

„Аїчї пре Гїнтеле Меzїче аѣ цїнѣт лп па-че статорнїкѣ,

Аїчї кѣ аркѣ шї кѣ сабіа пе Гедї аѣ спѣї-мѣитат.“

Аша дар колонїа лѣї Флакѣс, десїрѣ кареа ворѣеце Енеас Сїлвїѣс, се афла лп Mezia де жос пе малѣм дрепт а дѣ-пѣреї. Шї тотѣш Славїї Mezi нїчї одатѣ пѣ пѣмеа пе ачеастѣ колонїе алтмїнтреле, декѣт кѣ пѣмеле орїципал шї адевѣрат *Vlachi*, шї ачеаста лпкѣ одатѣ дела івї-

реа еї, каре Енеас Сїлвіѳс пѣ поате деслега, шї с'аѣ рѣтъчїт фѣръ съ воѳаскъ. Ноѣъ, каре пѣ кетѣм дѣтрѣ ажѣторїѣ пе Ерклес ла о пїшкѣтѣръ de пѣрїче, чї черчетѣм їсторїа кѣ непѣртїпїре, пѣ пі съ дѣфѣдопѣаѣ ачеастѣ Флацианѣ алѣелїѣ, декѣт ка кѣнд ар ста чїнева дѣапїтеа ка дрѣлѣі Amazoanelor гѣндїнд, чїне аѣ zїdїт Смірна, patria лѣї Omїr, шї апої deodatѣ ар ростї: Tezeѣ аѣ zїdїт Смірна; фѣръ съ шїе, кѣ ера Сarmatine сеаѣ Amazonе, каре аѣ zїdїт Смірна. Кеар пѣтеле сarmatik Смірна дѣсемнеазѣ; лїнїцїта, полїте de лїнїце, лок de десѣъркаре пентрѣ пѣтїторїї пе mare. Deasemїне кѣ ачеаста есте *Tranquillo Molo* дела Венецїа. Съ аплїкѣм ачеаста дѣпре прїнцїпїа *Suum Cuique*, шї асѣпра попорѣлѣї ромѣн, пентрѣ-кѣ монѣментеле пі даѣ аїче чеа маї вѣпѣ dobadѣ. Ромѣнѣл дѣкѣ шї асѣзї пѣтеце полїтїле romane *Sabesium* (Műh; lenbadh) *Sebes*; — *Mercurium* (Reußmarkt) *Miercuri*; — *Orestes* (Szászváros) *Orestie*; — *Portus* (Morosfőporto) *Portus*; — колонїа romanѣ *Zernensis I. Zernyest*; — romana Дачїа Да к; — *Falcaria Falcaria*; — rom. *Livadia Livadia*; — rom. *Romulia Romulı*; — rom. *Petroissa Petrosan*; — rom. *Præsaga Præsaka*; — rom. *Vultur Vultur*; — шї *Clus* (Klausenburg) кѣпоскѣт дѣкѣ дѣ эпоха лѣї Еродот: *Mons Claudius*. — Ром. колонїе III *Napoca* сеаѣ *Napocensis Poka*; — rom. *Petrilla Petrilla*; — *Annia* (Энед) *Ajud* ш. а. м. Пе лѣнѣ ачесте *Pruth*, *Suczava*, *Moldava*, *Sama*, *Strel*, *Maris*, сѣнт петѣрѣ дѣїт рїѣрї сarmatikе, шї адеѣратѣл лор пѣте с'аѣ пѣстрат пѣпѣ дѣ тїмѣрїле

поастре пѣмаї прїп Ромѣнї. Нѣ, пої пѣ пѣтем пічї декѣм а тѣрѣдїї, — арѣтателе полїтїї romane с'аѣ дѣвечнїчїт дѣ сѣнтл деѣїторїлор romanı — а Ромѣнїлор; еле сѣнт сфїндїцїї репрезентандї а адеѣвѣрадїлор Ромѣлїзї; сѣнт монѣменте ворѣїтоаре, че с'аѣ пѣстрат дела пѣрїнте ла фїѣ, дїп веак дѣ веак пѣпѣ дѣ zїoa de асѣзї.

(Ва зрѣта.)

Фрѣгменте дїп кѣрѣїле прївѣцїреї а лѣї **Mickievicz**.

Адесеорї вѣ спѣн воаѣ, кѣткѣ сѣптецї дѣтре попоаре чївїлїсате, шї кѣ пе вої дѣшїѣвѣ дѣтре еле вѣ чївїлїзацї; се шїцї дѣсе, кѣткѣ ачеїа, карїї грѣїеск воаѣ деспре чївїлїзацїе, дѣсѣшї еї пѣ шїѣ че ворѣеск.

Кѣвѣнтѣл: чївїлїзацїе дѣсемнеазѣ чїетѣценїе, дела кѣвѣнтѣл: *Civis*, чїетѣцѣн. Шї чїетѣцѣн се пѣтеа отѣл, каре се жерѣеа пе сїне пентрѣ патрїе, прекѣм Шчевола, Кѣрѣїе шї Децїе, шї о асемїнеа жѣрѣїре се пѣтеа чїетѣценїсм. Ачеаста ера вїртѣте чїетѣцѣнѣ, пѣ дѣтокѣта дѣплїнѣ ка вїртѣтеа чеа крѣщїнеаскъ — кареа пѣзѣмаї пентрѣ патрїе, дар шї пентрѣ тоцї оаменїї порѣнчѣде а пѣне жерѣѣ — дѣсе тотѣшї еа а фост вїртѣте.

Маї тѣрзїѣ дѣ пѣгѣнеаска а лїмѣлор аместекаре вежмїнтеле челеа алесе de-modѣ, кѣлїна гѣстѣоасѣ, оспѣтѣрїїле тїгнїчїоасе, влїдїле ларцї шї театрїїле фрѣтоасе се пѣмїрѣ чївїлїзацїе.

Дар пѣзѣмаї крѣщїнѣл, чї шї пѣгѣ-

пѣл roman de с'ар скѣла дѣн мортънт шѣ ар ведеа не ачеѣа оаменѣ, карѣ се пѣтеск чѣвѣлѣзаціѣ, кѣ тѣнѣ с'ар скѣтѣра шѣ ар дѣтреба: че дѣрепт аѣ ачеѣѣ оаменѣ а пѣрта пѣтеле, че вѣне дѣла кѣвѣнтѣл: *Civis* (четѣ ъдеан).

Нѣ вѣ мѣраді дѣрѣ аша таре де попареле ачелеа, каре дѣн тѣнеалѣ се дѣнграшѣ не сѣне, саѣ каре с' лѣкрѣтоаре шѣ стрѣнгѣтоаре.

Пентрѣ-кѣ дакѣ попарѣл ачела, каре трѣѣне дѣн чеа маѣ таре тѣнеалѣ, шѣ тѣнкѣ шѣ веа вѣне, е чел маѣ вреднѣк де чѣпсте, аша шѣ дѣнтре воѣ шѣ дѣншѣвѣ не ачеѣа оаменѣ сѣѣ чѣпстѣді, карѣ с' маѣ дѣнгрѣшаціѣ шѣ карѣ трѣѣск дѣн чеа маѣ таре тѣнеалѣ. Іатѣ кѣ шѣ вѣетѣдѣле ачеастѣ дѣншѣнѣре о аѣ, іарѣ оаменѣлор атѣта нѣ ле есте дѣстѣл.

Шѣ дакѣ попареле челеа маѣ лѣкрѣтоаре сѣнт челеа маѣ деплѣнѣте, аша ѣврѣнѣчеле дѣн а лор стрѣданѣе стаѣ не треанѣта чеа маѣ де асѣпра, дѣнсе оаменѣлор атѣта нѣ ле есте дѣстѣл.

Шѣ дакѣ попарѣле челеа маѣ стрѣнгѣтоаре сѣнт челеа маѣ деплѣнѣте, каре с' маѣ стрѣнгѣтоаре дѣкѣт алѣвѣнеле? дѣнсе ошѣлѣ атѣта нѣѣ е дѣстѣл.

Кѣчѣ чѣвѣлѣзаціа, че ошѣлѣ се кѣвѣне, крѣдѣнеаскѣ тревѣѣе сѣ ѣѣе.

Ѣн оарекаре от четѣ ъдеан авеа маѣ тѣлѣѣ ѣѣ, шѣ дѣн крѣдѣеа не дѣншѣѣ дѣн ѣрѣка лѣѣ *Demnezeș* шѣ дѣн вѣртѣте ла касаса, шѣ не чеѣ маѣ де врѣстѣ, дѣнпѣче аѣ крѣскѣт, іаѣ трѣмѣѣ ла академіе.

Астѣелѣѣ чеѣ маѣ де врѣстѣ ера дѣн вѣртѣте депрѣншѣ шѣ стрѣдалнѣчѣ, шѣ дѣнвѣдѣа вѣне шѣ дѣншѣ добѣндѣрѣ чѣпсте дѣн

папѣтеа тѣтѣрора, шѣ ле мерѣеа вѣне, шѣ тарѣ дѣпапѣтѣрѣ ѣѣкѣрѣ дѣн шѣѣнѣде.

Шѣ вѣзѣнд еѣ, кѣтѣкѣ ле мерѣеа вѣне, кѣ дѣналѣе спрѣнѣене пѣшѣреа шѣ зѣчеа: не поѣ не чѣпстеск оаменѣѣ, шѣ нѣ дѣнзѣдар, пентрѣ-кѣ сѣнтѣт маѣ дѣнѣеленѣді дѣкѣт алѣдѣѣ, шѣ ноаѣ маѣ вѣне тревѣѣе ане сѣтѣра, ане дѣтѣрѣка шѣ а трѣѣ кѣ лѣтеа.

Дѣрѣ ѣѣндѣкѣ татѣл лор нѣ ле трѣмѣтѣ ванѣ дѣстѣѣ, пентрѣ-кѣ ле да нѣтаѣ кѣ ікономіе, шѣ нѣчѣ дѣкѣт несте тѣсѣрѣ, аѣ дѣнчѣтат а се маѣ дѣнтоарче ла алор пѣрѣнте шѣ се дѣспѣрѣдѣрѣ де дѣнсѣл, шѣ дѣнчѣпѣрѣ еѣ дѣнсѣнѣ ашѣ кѣѣдѣга ванѣ, маѣ дѣнтѣѣ не кале дѣреанѣтѣ, шѣ дѣнпѣ ачѣеа дѣнпрѣтѣтарѣ дѣторѣѣ не мошѣле сале; аѣ шѣ аѣлат не зѣн кѣтѣтарѣѣ, каре ѣѣрѣ нѣчѣ о тѣсѣрѣ ле да лор імпрѣтѣт, превѣзѣнд алор стрѣкарѣ. Дѣнпѣ ачѣеа се сѣпѣрарѣ шѣ шѣ аѣ пропѣс а се дѣнгрѣша не сѣне дѣн веѣѣе шѣ дѣн дѣнѣрѣнѣаре шѣ аша грѣѣрѣ еѣ дѣнтре сѣне: ал пострѣ пѣрѣнте не апѣра не поѣ де зрѣтѣрѣле челеа рѣле а веѣѣѣѣ шѣ а не ѣѣрѣнѣ. рѣѣ, дѣнсе акѣт аатѣрѣнѣт дѣла а поастрѣ мѣнте; се черкѣт аѣ нѣ не вом нѣтеа тѣнѣгѣѣа кѣ дѣнтревѣнѣдѣареа веѣтѣрѣѣ шѣ а волѣнтѣѣѣѣ, дѣнтрѣ тѣсѣрѣ, прѣкѣт се кѣвѣне зѣнѣѣ от дѣнѣеленѣт.

дѣнсе несте нѣѣдѣн тѣтѣн еѣ перѣѣрѣ кѣтѣпѣтѣл, шѣ се ѣѣкѣрѣ веѣѣѣѣ шѣ дѣстерѣдаціѣ де ѣрѣнте, шѣ, ка се кѣѣдѣѣе ванѣ, дѣнкѣ шѣ дѣншѣлѣторѣ. дѣнсе пѣнд кѣтѣтарѣѣл жѣдекатѣ не еѣ шѣ лѣзѣндѣле мошѣеа, нѣ леаѣ дат маѣ тѣлѣт дѣнпрѣтѣт.

Шѣ аша аѣ кѣзѣт еѣ дѣн тѣкѣлошѣе, шѣ прѣчѣпѣнд татѣл лор ачѣаста, с'а лѣпѣдат де еѣ, шѣ ѣѣсерѣ даціѣ ровѣ кѣтѣтарѣѣлѣѣ, шѣ кѣнд лѣкѣра леаѣ венѣт ашѣнте доженеле пѣрѣнтѣлѣ, шѣ кѣѣѣтарѣ дѣнтрѣ інѣтѣле сале

Пагъвъ, кѣ нѣ л'ам аскълат! ей дн-
сѣ ера сѣтедї шї нѣ аѣ врѣт а чере ертъ-
чїзне дела дѣнсел, каре дї жѣлеа не еї.
Шї ачеїа, карїї днаїнтеа лѣтеї нѣ се рѣ-
шїна, се рѣшїна днаїнтеа фѣкѣторїлор де
реле, карїї лѣкра дїнпревѣл кѣ еї дн пѣнжѣ-
рїе, шї се темеа де ачеїдї оаменї фѣрѣ ле-
це, кѣткѣ вор зїче деспре дѣншїї, кѣткѣ
сѣнт славі ла інімѣ шї плѣнл шї черѣ ертъ-
чїзне дела пѣрїнтеле сѣѣ. — Шї дн стареа
ачеаста аѣ шї мѣрїт. —

Шї вечїнїї, карїї аѣ вѣзѣт ачеаста, асе-
тїнеа грѣрѣ: іатѣ, ачеїдї тїнерї аѣ фост
кѣ вїртѣте пѣлѣ че ера акасѣ, шї дѣпѣче
се фѣкѣрѣ днвѣцадї, с'аѣ стрїкат. Аша
дарѣ днвѣцѣтѣра е прїмеждїоасѣ; сѣ не
лѣсѣм дарѣ прѣнчїї дн пѣншїнцѣ.

Дн сѣ пѣрїнтеле фїлор а фост днце-
лент нѣ с'а спѣрїат шї токма дїа потрївѣ
аѣ трїмїс шї не чеї маї мїчї фїї аї сѣї ла
академіе, шї ле комѣндѣ а ее пѣзї прїн-
пїлда фрацїлор сѣї.

Шї аша чеї маї тїнерї нїчї одатѣ зїта,
рѣ днвѣцѣтѣрїле пѣрїнтелѣї, шї токма асе-
тїнеа днаїнтѣрї фѣкѣрѣ днтрѣ шїнѣе ка
фрацїї лор, шї аѣ фост тотдеазна вѣнї, шї
ее чїпстеа шї арѣтарѣ вечїнїлор, кѣткѣ
днвѣцѣтѣра е вѣнѣ, дн сѣ тревѣїе
а'л аскѣлта не пѣрїнтеле.

Пѣрїнтеле а фост весерїка крещїнеа-
скѣ, шї чеї дої фїї маї де врѣстѣ неѣе по-
поаре некредїнчоасе, іарѣ ванїї, шї стареа
чеа вѣнѣ, вестеа лѣтеаскѣ шї кѣтѣтарїѣл
аѣ фост дїаволѣл, шї фїїї чеї маї тїнерї аѣ
фост попоареле кредїнчїоасе.

Josef Mány.

ДИГАНЪЛ ВЪНДЕТ.

. . . . in servitute expetunt multa
iniqua. — Plaut.

I.

Ваї! іерї авеам соїїе, авеам шї татѣ, мѣмѣ,
Авеам зп копїлаш:

Вїаца'мї пѣреа лесне; ровїа'мї пѣреа глѣмѣ.
Прївїнд ал меѣ сѣлаш!

Кѣнд трїцїї не 'нторчеам сеара дїа мѣнка чеа
дн сїлѣ,

Дн каре нѣ осжндеам,

Шї дам о роата ветрїї, не прївеам кѣ мїлѣ,
Дар тот не мѣнѣгеам.

Мѣкар нѣ дела лѣкрѣ венеам овосїдїї фоарте,
Де фоаме шї вѣтѣї;

Мѣкар к' адесеа оарѣ рѣгам а поастрѣ шоарте.
Ка сѣ скѣпѣм де рѣї.

Кѣнд есте 'н тр'аї сѣї омѣл, дншї афлѣ мѣнѣжереа,
Мѣкар кѣт де мѣнѣнїт;

Дар кѣнд е стрїен омѣл, атѣнчї е греа дѣререа,
Шї фокѣл дндоїт.

II.

О оаменї фѣрѣ леце, — стѣнжїї фѣрѣ 'ндѣраре,
Кѣ інімѣ де фїер!

Кѣнд стѣнжїдїї знеї мѣме сїнгѣрѣл фїз че аре,
Гѣндїдїї атѣнчї ла чер?

Гѣндїдїї вої ла дѣререа че чеарк' ачеа сѣракѣ?
Л' ачеле речї сѣдорї,

Дн каре деснѣдеждеа лаврѣтїле дї сеагѣ?
Ла ачеле фїорї,

Че сѣ деѣцапѣтѣ 'н трѣнса кѣнд дншї адѣчѣ амїнте,
Кѣ нѣмаї аре фїїѣ,

Кѣ нѣ о сѣ'л маї вазѣ! — дї пїере дїа пайнте.
Дн іа мозртеа де вїѣ!

О! кѣнд не дадї вогезѣл, зїчеїдї кѣ сѣнтем рѣде,
Зїчеїдї кѣ сѣнтем фрацїї!

Нѣ вѣ темедїї де Домнѣл! нѣ шїдїї кѣ ел в' азда
Гѣндїдїї кѣ'л дншїеладїї?

Кънд въ жъкаці кз оамені дитокмаї ка кз віта,
 Че зик! — ва тълт маї греѣ!
 Къчї вої кътаці да віте, сѣнт тълт маї дпгрїжіте;
 Іар пої, тълчїці тереѣ.

Ъл кал дп граждѣл вострѣ че дпгрїжіре п'аре!
 П' зп кал къці ровї п' аці да!
 Цїганѣл ров, сърманѣл, ар фї ел оарѣ дп старе,
 К' зп кал а тълсра!

III.

М' ор фї пълпгжд пърїнциї! de тълт меа 'мі е
 театъ,

К' о фї търїт желїнд! —

Кънд дї дптреавъ фїѣ-меѣ „знде е тата, тамъ?“
 Оф! кѣт лор фї мїнцинд?

Кънд сѣл маї въз одатъ, 'мі ар фї паркъ маї віне
 Пар к' аш пѣтеа сѣ тор . . .

Дар тѣта лѣї, сърманѣл! о фї пълпгжд de шїне,
 О фї търїнд de дор.

Ачела че не вінде, пз вінде шї гждїреа.

Мъкаркъ с'а токміт,

Пе сѣлетеле поастре; тълкаркъ оменїреа.

Нїмїк а сокотїт.

Шї а рѣс ел d'астеа тоате, шї а рѣс d'орї че дѣрере,

Пентрѣ зп мїк венїт! . .

Сѣї фї лѣат лѣї фїї, пърїнциї шї шїере,

Орї кѣт ар фї трїт?

О, кѣт ар фї маї віне, сѣ фїм ка довітоаче,

Сѣ пз сїнцим de лок,

А поастрѣ кїнѣре! Сѣ пз щїм че не фаче,

Пѣ кънд дп кърїї не жок!

IV.

Ч о фї лѣат не мїне! о фї 'п маї възъ старе!

Оф, рапеле тъл дор,

Шї фїерѣле тъл стрѣпце! 'мі е стрѣшт ла дпкїсоаре.

Кѣт аш вої сѣ тор!

Ведѣава фаца'ції, Доамне, стълпжѣл че тъл вінде?
 Конїї 'ї ор трїї?

Пе пеатѣл лѣї пълкатѣл оаре сѣ ва дптїнде.

Кънд ел пз ва маї фї?

Оаре 'мі пълстрезї аколо чѣеа ч' ачї 'мі лїпседе?

О сѣ фїѣ рѣсплѣтїт,

Де тълчїле шї кїнѣрїле, каре м' осждѣде.

Ачест пелеѣїт?

Баці тѣ де сеатъ, Доамне, ла астѣ оменїре,

D' аколо d' знде 'ї фї?

Щїаї, че ам а траде кънд дпмї дѣданїї сїнцире;

Шї кѣт ам а трїї?

Кънд дпмї дѣдешї віаца, кънд дпмї дѣдешї сопїе.

Кънд татъ м' аї фѣкѣт,

Щїаї каре 'мі е соарте? — Кѣ'с пѣскѣт дп ровїе

Шї к' о сѣ фїѣ вандѣт?

V.

Аша ворѣа 'птр'о поанте, дпкїс таре 'птр'о касѣ

Цїганѣл кѣтпѣрат.

Прїва џетънд ла лѣпъ, дар, пз пѣтеа сѣ еасѣ.

Къчї стрѣпс ера легат.

Адоѣ-зі, стълпжѣл, маї къ сѣ дптрїстасе.

Афлжд к' а пѣгѣвїт,

Патрѣспрезече галенї: агѣта вѣтпѣрасе.

Цїганѣл ч' а търїт.

1841. Маїѣ 10. Бѣкѣрещї.

Чесар Болїан.

Бїблїографїе ромънеасѣ.

Ла „Інстїтѣтѣл Албїнеї“ с'аѣ пѣвлїкат
 трѣторїѣл:

ТАБЛОѢЛ ХРОНОЛОГїК,

в історїеї векї шї поавъ а Молдовеї, дѣрре
 апѣскрїселе патрїеї шї челе стрїеїне, орѣл-
 дѣїт de Г. Асабї. Партеа I.